

Халезова Л. В.,

Севастопольській інститут банківської справи Української академії банківської справи Національного банку України, м. Севастополь

КОМУНІКАТИВНА КУЛЬТУРА ЯК ФАКТОР УСПІШНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ЕКОНОМІСТА-МІЖНАРОДНИКА

У статті наводяться приклади аналізу імперських помилок Великої Британії в азійських колоніях в розрізі комунікації. Показується, що неприйняття й незрозуміння іншої культури може призвести до конфлікту навіть у сучасному космополітичному світі, що необхідно доводити до свідомості сьогоденних студентів.

Ключові слова: імперія, міжкультурна комунікація, традиції.

В статье приводятся примеры анализа имперских ошибок Великобритании в азиатских колониях в разрезе коммуникации. Показывается, что неприятие и непонимание другой культуры может привести к конфликту даже в современном космополитичном мире, что необходимо доводить до сознания сегодняшних студентов.

Ключевые слова: империя, межкультурная коммуникация, традиции.

The article gives examples of analysis of mistakes the British Empire made in Asian colonies in the context of communication. It is shown that the rejection and misunderstanding of another culture can lead to a conflict, even in modern cosmopolitan world, which needs to be brought to the minds of today's students.

Key words: empire, cross-cultural communication, traditions.

Багато було сказано про вимоги сучасного мультикультурного і плюрлінгвістичного світу. Сьогодні професіонал повинен бути добре освічений не тільки у своїй сфері, йому так само доводиться стикатися і долати такі труднощі, з якими кваліфікований працівник його рівня не зустрічався 50 або навіть 20 років тому. Як відзначають учасники міжнародної науково-практичної конференції "Підготовка конкурентоспроможного фахівця як мета сучасної освіти" "підготовка сучасного фахівця повинна орієнтуватися на формування компетентності у сфері професійної, у сфері соціальної та особистісної" [1, с. 84; 4]. Космополітичний світ пропонує тисячі можливостей для комунікації та кар'єрного росту (соціальні мережі, робота в міжнародних компаніях, подорожі за кордон, можливість проведення і участі в вебінарах, а так само інше використання комп'ютерної техніки для бізнес комунікації). Однак сучасна людина (поряд зі знанням практичних деталей контрактів, проектів та ін.) розуміє серйозну необхідність вивчення правил поведінки, традицій і негласних законів тих людей, з якими йому доведеться працювати і вести переговори. Як я вже зазначала в статті "Формування понять про міжкультурну комунікацію як основа високої якості фундаментальної загальноосвітньої підготовки економістів-міжнародників": "При підготовці економістів-міжнародників особливу увагу слід звертати саме на міжкультурні або плюрикультурні знання як один з найважливіших факторів їхнього майбутнього кар'єрного росту, адже для формування соціокультурної компетенції майбутніх економістів-міжнародників потрібні фонові знання з галузі культури – як рідної, так і чужомовної" [3].

У статті "Спеціальні комунікативні навички як ключ до успіху у кар'єрі економіста-міжнародника" я звертала увагу на той факт, що "як ніколи назріла необхідність визначити джерела взаємного незрозуміння представників різних культур, які говорять однією мовою, що часто не є рідною жодному з мовців. І не тільки визначити, але і, по можливості, нівелювати такі джерела за допомогою формування спеціальних комунікативних навичок, навчання студентів вмінню толерантно ставитися до різних проявів тієї чи іншої культури поведінки, ведення переговорів і звичайного спілкування" [2].

Необхідно ще раз відзначити, що студенти, які випускаються з Севастопольського Інституту банківської справи Української академії банківської справи Національного банку України, почнуть свою кар'єру в регіоні, вельми неоднорідному як з лінгвістичної точки зору (мови країн Чорноморського басейну), так і з культурної (слов'янський світ, східноєвропейський світ, західноєвропейський світ) і релігійної (християни-мусульмани), не кажучи вже про політичну та глобальноєвропейську.

Метою статті є проаналізувати необхідність критичного підходу до розуміння суті міжкультурних відмінностей і прийняття традицій іншої культури з повагою, а так само не будувати міжкультурний діалог за принципом "inferior – superior".

Україна як держава і українці як нація завжди були в ситуації "маневрування" між західноєвропейським та східноєвропейським світами, між католицьким, християнським та мусульманським розумінням світу. На щастя, ці процеси проходили на одній території, і люди, що живуть на цій території, належать до відносно схожої слов'янській культурній традиції. І навіть той факт, що мусульманські і католицькі звичаї абсолютно різні, ці культури "росли і розвивалися" паралельно одна одній, тому як в українців з турками, так і в українців з поляками був час на "звикання". Східноєвропейські країни ніколи не були імперіями із заморськими колоніями, тому одним з перших королівств, які усвідомили проблему міжкультурної комунікації та описали в класичній літературі величезну кількість колізій, які виникали, було Сполучене Королівство.

А оскільки англійська є мовою міжнародного спілкування, іноді носії мови очікують від неносіїв дотримання всіх основних британських (а на сьогоднішній день британських і американських) традицій.

Наскільки ця ситуація може бути абсурдною яскраво описано в творах Сомерсета Моєма. В оповіданні "Доц" доктор МакФейл і його дружина подорожували з родиною місіонерів Девідсонів, які завзято бажали повністю змінити життя малайців. "She [Mrs. Davidson] spoke of the depravity of the natives in a voice which nothing could hush, but with a vehemently unctuous horror. Her sense of delicacy was singular" [4].

Моем детально описує ту грань, у якій дві різні культури зустрічаються, щоб або асимілюватися або поглинути одна іншу: *“It’s a very indecent costume,” said Mrs. Davidson. “Mr. Davidson thinks it should be prohibited by law. How can we expect people to be moral when they wear nothing but a strip of red cotton round their loins?” “It’s suitable enough for the climate,” said the doctor, wiping the sweat off his head. Now that they were on land the heat, though it was early in the morning, was already oppressive. Closed in by its hills, not a breath of air came in to Pago-Pago” [5].*

Британці завжди були досить консервативні і ніколи не приймали місцевих законів. Один з героїв оповідання “На околиці імперії” містер Ворбуртон був дуже гордий власним снобізмом.

“He went into his room where his things were as neatly laid out as if he had an English valet, undressed, and, walking down the stairs to the bath-house, sluiced himself with cool water. The only concession he made to the climate was to wear a white dinner-jacket; but otherwise, in a boiled shirt and a high collar, silk socks and patent-leather shoes, he dressed as formally as though he were dining at his club in Pall Mall. A careful host, he went into the dining-room to see that the table was properly laid. It was gay with orchids, and the silver shone brightly. The napkins were folded into elaborate shapes. Shaded candles in silver candle-sticks shed a soft light. Mr. Warburton smiled his approval and returned to the sitting-room to await his guest.” [6]. “He liked their [the natives] courtesy and their distinguished manners, their gentleness and their sudden passions. He knew by instinct exactly how to treat them. He had a genuine tenderness for them. But he never forgot that he was an English gentleman, and he had no patience with the white men who yielded to native customs. He made no surrenders. And he did not imitate so many of the white men in taking a native woman to wife, for an intrigue of this nature, however sanctified by custom, seemed to him not only shocking but undignified. A man who had been called George by Albert Edward, Prince of Wales, could hardly be expected to have any connection with a native” [6].

Цитати показують, наскільки гострими здаються відмінності, як для колонізаторів, так і колонізованих. Але не тільки. Спілкування не повинно будуватися за вертикальним принципом “superior – inferior”. Кожна людина і кожна культура має право бути відмінною від інших, більш того має право на ретельне вивчення, щоб уникнути конфліктів. Жодне явище не може вважатися вульгарним, варварським або огидним у відриві від культурного контексту. У наші дні таке нерозуміння може призвести до набагато більш серйозних колізій, як наприклад, з вчителькою Джилліан Гіббонс, яку звинуватили в образі Ісламу за те, що в класі назвала плюшевого ведмедика ім’ям пророка [7]. Випадок з Дж. Гіббонс ще раз доводить, якими гострими можуть бути наслідки найпростішого незнання основ культури іншої нації і країни. Сучасний професіонал в будь-якій сфері, починаючи з економічної і закінчуючи видавничою (згадаймо скандал, який сколихнув нещодавно всю мусульманську Європу, коли в Данії були опубліковані карикатури на пророка), не має права на допущення таких помилок, які потягнуть за собою як масові заворушення, так і погіршення іміджу фірми чи підприємства.

Таким чином, при навчанні студентів як мовних, так і немовних спеціальностей іноземної мови, викладачу необхідно враховувати і звертати увагу на множинні деталі, що часто не відносяться безпосередньо до мови, адже культура пронизує всі форми життя, і сучасний конкурентоспроможний професіонал повинен володіти знаннями в багатьох суміжних сферах зі своїм основним предметом діяльності.

Література:

1. Бростюк М. В. Конкурентоспособность как важнейшая жизненная необходимость [текст] / М. В. Бростюк // Подготовка конкурентоспособного специалиста как цель современного образования: материалы II международной научно-практической конференции 20–21 ноября 2012 года. – Пенза – Семей – Шадринск : Научно-издательский центр “Социосфера”, 2012. – С. 83-84.
2. Халезова Л. В. Спеціальні комунікативні навички як ключ до успіху у кар’єрі економіста-міжнародника // [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ст. : <http://dspace.uabs.edu.ua/handle/123456789/9375>.
3. Халезова Л. В. Формування понять про міжкультурну комунікацію як основа високої якості фундаментальної загальноосвітньої підготовки економістів-міжнародників // [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ст. : <http://dspace.uabs.edu.ua/handle/123456789/9362>.
4. Материалы II международной научно-практической конференции “Подготовка конкурентоспособного специалиста как цель современного образования” // [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ст. : http://sociosphere.com/conference/2012/ii_mezhdunarodnaya_nauchnoprakticheskaya_konferenciya_podgotovka_konkurentosposobnogo_specialista_kak_cel_sovremennogo_obrazovan/.
5. Maughan W. S. Rain // [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ст. : <http://ebookbrowse.com/w-somerset-maughan-rain-pdf-d124142139>.
6. Maughan W. S. The outstation // [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ст. : <http://www.riverbendnelligen.com/theoutstation.html>.
7. Teddy row teacher freed from jail // [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ст. : http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/7124447.stm.